

УДК 658.27 (045)

JEL Classification: M41

Попович О.В.,

кандидат економічних наук, доцент

Бондаренко О.М.,

кандидат економічних наук, доцент

Захарчук М.В.

студент

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

Попович О.В.,

кандидат экономических наук, доцент

Бондаренко О.М.,

кандидат экономических наук, доцент

Захарчук М. В.

студент

Национальный авиационный университет, г. Киев, Украина

Popovich O.V.,

Ph.D. Professor

Bondarenko O.M.,

Ph.D. Professor

Zakharchuk M.V.

student

National Aviation University of Kiev, Ukraine

НЕОБХІДНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РІЗНИХ ГАЛУЗЕЙ ГОСПОДАРСТВА

НЕОБХОДИМОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ РАЗЛИЧНЫХ ОТРАСЛЕЙ ЭКОНОМИКИ

NECESSITY OF USE OF FIXED ASSETS AT ENTERPRISES OF VARIOUS BRANCHES OF ECONOMY

Досліджено теоретичні питання щодо обліку основних засобів підприємства. Запропоновані заходи щодо удосконалення обліку основних засобів на будь-якому підприємстві. Розглянуто галузі господарства в яких використовуються власні основні засоби. Проаналізовано можливості оренди основних засобів. Наведено приклади використання основних засобів. Досліджено амортизацію основних засобів. Розглянуто інвентарні картки основних засобів.

« Ключові слова: основні засоби, амортизація, класифікація, первісна вартість, ліквідаційна вартість, термін корисного використання.

Исследованы теоретические вопросы учета основных средств предприятия. Предложены меры по совершенствованию учета основных средств на любом предприятии. Рассмотрены отрасли хозяйства, в которых используются собственные основные средства. Проанализированы возможности аренды основных средств. Приведены примеры использования основных средств. Исследовано амортизацию основных средств. Рассмотрены инвентарные карточки основных средств.

Ключевые слова: основные средства, амортизация, классификация, первичная стоимость, ликвидационная стоимость, срок полезного использования.

Abstract. Theoretical questions concerning the accounting of fixed assets of the enterprise are investigated. Proposed measures to improve the accounting of fixed assets at any enterprise. The branches of economy in which their own fixed assets are used are considered. The possibilities of leasing of fixed assets are analyzed. Examples of use of fixed assets are given. Depreciation of fixed assets is investigated. Inventory cards of fixed assets are considered.

Keywords: fixed assets, depreciation, classification, primary value, liquidation value, useful lives.

Постановка проблеми. На сучасному етапі економічного розвитку постає питання чи потрібен на підприємствах облік основних засобів. Чи можливе існування підприємства без основних засобів? Чи кожному підприємству необхідні основні засоби ?

Саме тому є необхідність розібратись, що таке основні засоби, як вони використовуються на підприємствах різних галузей економіки та чи потрібні вони взагалі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми сутності основних засобів підприємства висвітлені у працях таких українських науковців, як Бутинець Ф.Ф., Сухарський В.С., Сердюк В.Н., Сук Л.К., Андрійчук В.Г., Вознюк А.Г., Сопка В.В. та інші. Проте, ряд питань пов'язаних з використанням основних засобів досі залишається недостатньо вивченими, що зумовило актуальність даного дослідження.

На будь-якому підприємстві ведеться облік основних засобів, але в залежності від виду діяльності розрізняють різні групи основних засобів. Деякі підприємства взагалі не використовують їх. Тому необхідно дослідити проблему використання основних засобів. Чи можливо відмовитися від них взагалі. Та до яких наслідків це призведе. Можливо необхідне удосконалення обліку основних засобів для отримання кращих результатів діяльності підприємства.

Результати. Відповідно до П(С)БО 7 основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року [1].

У бухгалтерському обліку відповідно до П(С)БО 7 основні засоби класифікуються за такими групами [1]:

1. Інвестиційна нерухомість;
2. Земельні ділянки;

3. Капітальні витрати на поліпшення земель;
4. Будинки та споруди;
5. Машини та обладнання;
6. Транспортні засоби;
7. Інструменти, прилади та інвентар;
8. Тварини;
9. Багаторічні насадження;
10. Інші основні засоби.

Відповідно до класифікації можна зробити висновок, що найбільше використовують основні засоби підприємства, які займаються сільським господарством, будівництвом та інвестиційною нерухомістю.

Для сільського господарства основні засоби відіграють найголовнішу роль, так як земля – це головний засіб виробництва у сільському господарстві, тварини та багаторічні насадження становлять основу для харчової промисловості, машини та обладнання використовуються для обробки земельних ділянок, переробки зерна та зернових культур, оснащення водою та усіма необхідними матеріалами.

Процес приймання-передачі багаторічних насаджень має свої особливості. Капітальні інвестиції в багаторічні насадження включаються до складу основних засобів як молоді насадження і щорічно у сумі щорічних витрат, зазначені на ці об'єкти за весь період з початку закладки. Після закінчення всього комплексу робіт молоді насадження беруться на облік як дорослі і оцінюються виходячи із сум затрат на ці об'єкти за весь період з початку закладки.

До основної продукції в рослинництві належать зерно, коренеплоди, овочі, фрукти, ягоди, виноград тощо. У тваринництві основна продукція – це молоко від основного стада в молочному скотарстві, мед, вовна і т. ін..

Для будівництва основні засоби – це будівлі та споруди, які будуються для людства. Також тут використовуються машини, прилади та інструменти для підготовчих робіт, основної діяльності підприємства та веденню в експлуатацію.

Будівельна діяльність – це не тільки здійснення нового будівництва, а й реконструкція, реставрація, капітальний ремонт, розширення і технічне переоснащення підприємств.

Основними особливостями будівельного виробництва є:

1. Залежність від природних факторів;
2. Тривалість виробничих циклів зумовлює велику частку незавершеного виробництва;
3. Територіальна розпорошеність об'єктів, що зумовлює значні витрати на перевезення працівників;
4. Участь у будівництві багатьох учасників;
5. Різні способи робіт.

Тож важко уявити ці підприємства без використання основних засобів. Вони становлять майже 100% значення для їх функціонування. Незважаючи на великі обсяги основних засобів, їх необхідно обліковувати, надавати певні

класифікації, вміти знаходити можливості менших витрат та отримання більшого прибутку. Але також існують підприємства, які можуть обходитися без використання основних засобів. Вони беруть їх в оренду або лізинг та здійснюють облік таких основних засобів на позабалансових рахунках.

Наприклад, для підприємств які займаються будь-якою торгівлею не обов'язково їх використання для ведення обліку. В багатьох випадках вони орендують основні засоби. Тому постає питання, чи є важливим використання основних засобів. Все залежить від типу та виду діяльності підприємства, його мети та джерел отримання прибутку.

Розглянемо деякі приклади. Підприємство займається торгівлею речей для мисливства та рибалки. Чи потрібно йому вести облік основних засобів, чи краще орендувати приміщення вже з відповідним комплектом меблів та обладнання для ведення своєї діяльності.

Оренда набагато спростить витрати підприємства та час для придбання необхідних комплектуючих. Не потрібно буде займатися веденням інвентарних карток та нарахуванням амортизації, а також проведення інвентаризації в кінці року.

Інвентарна картка обліку об'єкта основних засобів є реєстром аналітичного обліку основних засобів і відкривається на об'єкт основних засобів бухгалтерською службою в одному примірнику та заповнюється на підставі акта ведення в експлуатацію основних засобів, акта приймання-передачі основних засобів, технічної та іншої супровідної документації, а також інших первинних документів [2].

Амортизація – це систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [1].

Виділяють такі методи нарахування амортизації:

1. Прямолінійний;
2. Виробничий;
3. Кумулятивний;
4. Зменшення залишкової вартості;
5. Прискореного зменшення залишкової вартості.

Розглянувши методи нарахування амортизації основних засобів можна сказати, що це дуже довгий і кропіткий процес, який ведеться кожен рік, а в деяких випадках навіть щомісячно. Тож бухгалтерам підприємства варто задуматися чи потрібно це їм.

Оренда – найкращий варіант для торговельних підприємств. Це скорочення власного часу, скорочення витрат, не потрібно щорічно нараховувати амортизацію.

Як вже згадувалося вище підприємство, яке займається мисливством та рибалкою не використовує власні основні засоби, воно їх орендує. Оренда приміщення для магазинів та відділів підприємства це витрачання коштів. Наймання охорони для цього теж кошти. Але завдяки великій кількості магазинів по Україні, гарної виручки від продажу, реклами у спеціальних журналах, ці витрати покриваються.

Якщо розглянути торгово-розважальні центри, то всі вони орендують приміщення з основними засобами для своєї роботи.

Магазини одягу, взуття та аксесуарів використовують приміщення з такими основними засобами, як примірочні, стелажі, вішалки для одягу, полиці для взуття та ін.

Продуктові магазини використовують такі основні засоби, як приміщення для залу виставлення товарів та приміщення для складів, виготовлення продукції.

Тому кожне підприємство самостійно вибирає для себе вести облік основних засобів на підприємстві чи орендувати основні засоби.

Висновки. Виходячи з поставленої проблеми про основні засоби, чи можливо відмовитися від їх використання на власному підприємстві або краще їх брати в оренду, можна зробити висновки, що все залежить від керівництва підприємства, його мети та цілей, чим саме підприємство збирається займатися та з чого отримувати прибутки.

Для підприємств, які займаються сільським господарством та будівництвом, важливим є використання власних основних засобів. Це буде набагато дешевше, ніж отримувати їх від інших орендодавців.

Сільське господарство на пряму залежить від земельних ресурсів та самостійно виробляє основні засоби (рослинні культури, тварини та ін.), які потім використовуються у інших галузях або виготовляє основні засоби для споживання населення.

У будівництві також важливою основою є основні засоби, без яких неможливе функціонування жодних будівельних майданчиків. Процес будівництва – це виготовлення основних засобів (будівлі, споруди та ін.), а не чогось іншого. Для будівельних організацій краще мати власні основні засоби (машини, транспортні засоби, інструменти, риштування та ін.), ніж брати їх в оренду. Тому що власні інструменти краще експлуатуються, це набагато дешевше, ніж постійно орендувати. З іншого боку, надання реставрації, модернізації, капітальних та поточних ремонтів будь-яким будівлям без використання власних основних засобів не відбувається.

Для інших галузей господарства не обов'язкове використання власних основних засобів. Їх можна брати в оренду.

Але є свої плюси та мінуси при взятті в оренду. Позитивним можна вважати те, що не витрачаються кошти на придбання та час при нарахуванні амортизації на основні засоби, не потрібно шукати приміщення для їх зберігання. Та потрібно ще зважати на один дуже важливий фактор, щоб не отримати збитків на підприємстві, необхідно прорахувати усі можливості підприємства, тобто чи зможе воно взяти приміщення в оренду при цьому займатися власною діяльністю, а також отримувати значні прибутки.

Наприклад, підприємство займається торгівлею, для цього орендує приміщення в торговельному комплексі. Чи зможе воно виплачувати орендну плату? Чи буде в нього достатньо коштів для покриття усіх витрат? Та чи отримуватиме прибуток?

Якщо власник підприємства врахує усі ці фактори, то йому краще орендувати приміщення для здійснення торгівельної діяльності. Якщо ні, то підприємство отримує збитки і в подальшому можлива його ліквідація. Тоді постає питання чи варта була оренда? Щоб такого не сталося необхідно зробити розрахунки витрат, які підприємство використовує на власні основні засоби та розрахунки витрат, коли є оренда. Якщо оренда буде дешевшою, то підприємство не тільки буде витратити кошти, а й отримувати прибутки.

Якщо закуповувати у інших постачальників основні засоби, то теж існують ризики. Вони проявляються у тих випадках, коли починається недовіра до власних постачальників. Наприклад, невпевненість, що він привезе основні засоби, чи не подорожчає ціна на них та чи не буде ситуації, яка потім залишить великі витрати за собою, тобто закупити основні засоби у постачальника, потім знайти для них приміщення або склади, займатися інвентаризацією та нарахування амортизації. Це все призводить до додаткових витрат. В таких випадках краще одразу власноручно вести облік основних засобів з початку діяльності.

Цікавим є вдосконалення основних засобів на підприємстві. Вдосконалення основних засобів відбувалося на протязі розвитку усього людства. Будівлі та споруди постійно вдосконалювалися та змінювалися за всю історію людства. Відбувалася зміна та з'являлись нові будівельні матеріали, технології та машини, що стимулювало будівництво більш сучасних будівель і споруд.

Вдосконалення основних засобів у сільському господарстві дуже необхідно. Тому що населення планети постійно збільшується і його потрібно нагодувати. Для цього необхідно щоб з'являлися нові види рослин та породи тварин. Розширювати площі посівів, збирати врожай у зонах ризикованого землеробства. Розробляти та виконувати нові заходи щодо збереження родючості землі та навколишнього середовища.

Для підприємств, які використовують власні основні засоби їх вдосконалення не завадить. Це облегшить роботу підприємства, зменшить витрати. Можливо надасть певні особливості, наприклад, нові класифікації або оптимальніше використання для більших прибутків.

Чи потрібне вдосконалення основних засобів на підприємства, які майже не використовують їх? Воно не завадить, тому що може відкрити нові шляхи для їх використання. Можливо завдяки основним засобам підприємство вийде на кращий рівень свого функціонування.

Це все залежить від ідей керівництва та можливостей доведення, що основні засоби відіграють не найменшу роль у діяльності будь-яких галузей господарства.

Основні засоби можуть витягнути підприємство з прірви, якщо знати як правильно їх використовувати. Кому краще використовувати, в яких кількостях, до чого це призведе та що з цього вийде.

Потрібно лише розуміти суть використання основних засобів. Що вони значать для підприємства. Вести їх облік самостійно чи брати в оренду. В

різних ситуаціях основні засоби будуть доречними. Адже уявити життя без них неможливо.

В нашій країні сільське господарство займає велике місце у господарській діяльності. Завдяки їй ми отримуємо не тільки продукти харчування, а й можливість експортувати продукцію за кордон.

Будівництво постійно розвивається. Сучасне населення потребує нових споруд (торгівельно-розважальні центри, аквапарки та ін.), покращених умов праці (комфортні офіси, сучасні складські приміщення та ін.).

Торгівля гарно розвивається та вдосконалюється з кожним роком.

Інші галузі господарства також функціонують.

Можна зробити загальний висновок, що основні засоби актуальні у наш час, їх варто використовувати, а ще краще вдосконалювати. Неважливо використовуємо ми їх на власних підприємствах чи беремо в оренду, або закупаємо у інших постачальників. У будь-якому випадку ми використовуємо основні засоби для отримання прибутку на підприємстві.

А як саме вести облік основних засобів на підприємствах, щоб отримати більше прибутку, це питання до керівництва, який саме спосіб воно обере, щоб покращити свою діяльність.

Бібліографічні посилання:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року №92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
2. Інвентарна картка обліку об'єкта основних засобів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vobu.ua/ukr/templats/primary-docs/item/inventarna-kartka-obliku-objekta-osnovnykh-zasobiv>.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_014.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджений Міністерством фінансів України 30.11.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
5. Закон України від 16.07.99 №996-XIV «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
6. Господарський кодекс України зі змінами та доповненнями від 16.01.2003р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.